

(сол моментинде шығарып, сол моментинде сазға салып айтыуы) десек, Жийен жырау поэмада («Поскан ел») сүүретлеген уақыяларының барлығын да жол бойында кетип баратырып қобыз бенен толғап берип отырады»[1:36] деп көрсетеді.

Поэтикалық импровизация шайырлық тәбиятқа ийе жырау, бақсы, жыршылардың алдын-ала жобаластырылмаған таярлықсыз бир тема этирапында қосық (жыр, терме, толғау) шығарыуын түсинеміз. Қарақалпақ әдебиятында импровизациялық усыл менен төгилип, ағып, сууырып салып айтыу өнери күшли рауажланғанын фольклор хәм әдебиат тарийхы аркалы биз жақсы билеміз. Сонлықтан да халқымыз импровизациялық талантқа ийе болған шайырларды «акпа шайыр», «төкпе шайыр» деген халықлық атама берген. Базы жағдайларда шайыр өзиниң шығармаларын саз бенен атқарыу жолы менен дөреткен. Бул өз гезегинде импровизациялық өнердин жемиси еди.

XVIII әсирдеги қарақалпақ әдебияты тарийхында жазба әдебиаттың еле рауажланыу басқышы тар шеңберде қалыуы хәм ауызеки әдебиаттың сақланып туруыуы бирақ, жеке авторлық поэзияның қәлиплесиуи менен көзге тасланады. Сол себепли жырау-шайырлар дөретуишилигине тән болған импровизациялық кубылыстан Жийен жырауда әдебий дөретуишиликте толғау дөретуиде хәм жырлауда дәстүрге айландырған. Бул өз гезегинде дөретуишиликтеги ең әхмийетли болған әдебий кубылыслардан болып табылады.

Әдебиатлар

1. Алламбергенов К. Қарақалпақ әдебиятында айтыс. - Нөкис: «Қарақалпақстан», 1989.
2. Ахметов С., Бахадырова С. Фольклорлық терминлердин қысқаша сөзлиги. - Нөкис: «Билим», 1993.
3. Ахметов С., Есенов Ж., Жәрімбетов Қ., Әдебиаттаныу атамаларының орысша-қарақалпақша түсіндірме сөзлиги. - Нөкис: «Билим», 1994.
4. Дәукараев Н. Шығармаларының толық жыйнағы. III том. - Нөкис: «Қарақалпақстан», 1979.
5. Исмаилов Е. Акындар. ҚМКӘБ, - Алматы: 1956.
6. Қоңыратбаев Ә. Қазақ әдебиетінің тарихы. - Алматы: «Білім», 1994.
7. Мәмбетов К. Ерте дәуірдегі қарақалпақ әдебияты. - Нөкис: «Билим», 1992.
8. Мәмбетов К. Қарақалпақ толғаулары. - Нөкис: «Билим», 1995.

РЕЗЮМЕ. Мақалада XVIII аср қарақалпақ адабиетининг улуг вакили Жийен жиrow халқимизнинг миллий маънавий ва маданий хаётида сўз ва чолғу ижрочилиги бўйича бадиҳағўй шоир (импровизатор) эканлиги ўрганилади. Жийен жиrownинг қарақалпақ адабиети тарихида тутган ўрни ва импровизация анаънаси йўлида ижод этгани баён этилган.

РЕЗЮМЕ. В статье изучается, что великий представитель каракалпакской литературы XVIII века Жиен жиrow был поэтом (импровизатором) исполнителем в национальной духовной и культурной жизни нашего народа. Жиен жиrow занимает свое место в истории каракалпакской литературы и является создателем импровизации на основе традиции.

SUMMARY. The article studies the great representative of the Karakalpak literature of the 18th century, Djien Zhiron, was a poet (improviser) performer in the national spiritual and cultural life of our people. It is said that Zhien Zhiron took his place in the history of Karakalpak literature and was the creator of improvisation style based on traditions.

YANGI O'ZBEK SHE'RIYATIDA MASNAVIY SHAKLIDA YOZILGAN SHE'RLARDA MUMTOZ RUH

D.I.Nazarova – *filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent*
Buxoro davlat tibbiyot instituti

Tayanch so'zlar: tarse', tazod, tashxis, mubolag'a, tanosib.

Ключевые слова: тарсеь, олицетворение антитеза, гипербола, метафора.

Key words: tarse', tazod, tashxis, mubolag'a, tanosib.

Istiqlol davrida masnaviyda she'rlar bitish va uning qofiyalanish shaklidan foydalanish davr she'riyatida sezilarli jarayonga aylandi. Buni E.Vohidov, S.Sayyid kabi shoirlar ijodida yorqin kuzatish mumkin.

E.Vohidovning "O'zbekiston bog'lariga qaytib keldi bulbullar" she'ri bu jihatdan ahamiyatli:

Bugun sahar bulbullarning chah-chahidan uyg'ondim.

Shohimardon tog'larida bir yayradim, quvondim.

Bir-biriga navbat bermay qo'shiq aytdi bulbullar,

Shukur bo'lsin, bog'larimga yana qaytdi bulbullar [1:382].

Shoir necha zamonlardan beri o'lkasi bulbullardan ayru holligini yozar ekan, keyingi misralarda uning sababini ochib beradi.

Tomigacha paxta ekan elda netar bulbullar,
Osmonidan zahar yoqqan yurtini netar bulbullar!

Куў ағашта сен муңлы,
Адамзатта мен муңлы,
Айтысайық қобызым,
Қобызымды жырласам,
Сен де муңлы қобызым,
Мен де муңлы қобызым,
Көкиректеги шерди тарқатып,
Муңласайық қобызым,
Қолыма алған жолдасым,
Шерди айтқан сырласым,
Айтып жырымды саған,
Қайғылы нама шаламан [8:102].

Жийен жырау дөретуишилигинде толғау тийкарғы көркем поэтикалық форма болып, жыр (толғау) жырлауда, атқарыуда поэтикалық сөз бенен саз намалары (қобыз) менен синкретикалық хәм импровизациялық усыллар менен жырланған. Әлбетте, жырау толғанып жыр жырлауда аудитория (халық массасы), кеуил күйи хәм импровизациялық усыл оғада зәрур. Импровизациялық укып атқарыу пайытында тәбийий, дөретуишилик тәжирийбе аркалы тууылады.

Жийен жырау синкретикалық формалардан барынша пайдаланып қарақалпақ мәдениеті тарийхында сөз өнериниң (шайырлық) саз өнериниң (музыка) театр өнериниң (актёрлық) қәлиплесиуинде ең дәслепки формаларын бере алды. Жийен жырау импровизациялық шеберлигиниң нәтийжесинде терме-толғаулары дөретип, қарақалпақ жазба әдебиятының ирке тасын қалауда тийкарғы фигура болып хызмет етті.

Chamanzorlar shudgor bo'lsa, bulbul qandoq yayrasin,

Erk qushchasi erk yo'q joyda qandoq qilib sayrasin.

Bulbul timsolida istiqloal amalga oshganini ifoda etadi.

Mana bu kun bog'larimga qaytib keldi bulbullar,

Hur Vatanga hur qo'shiq aytib ketdi bulbullar [2:125].

Bulbul obrazi o'z tabiiy ma'nosidan tashqari, ramziy ma'noga ega. Mazkur she'rda bulbul istiqloal, ezgulik, go'zallikdir. Demak, istiqloal yurtga erkinlik, ezgulik, go'zallik olib keldi. Shundan shoir:

Men ham endi qalamimni she'rlar uchun charxlayin,

Bu sehrli taronani g'azallarga sharhlayin, -

deydi. Shoir bulbulning zavqqa to'lib sayrashini, ya'ni istiqloalning mustahkam bo'lishini istaydi.

E'tibor berilsa, yuqoridagi satrlarda masnaviyning qofiyalanish shakli to'la saqlangan. Ya'ni "elda", "yurtda", "yayrasin", "sayrasin", "qaytib keldi", "aytib keldi";

“charxlayin”, “sharhlayin” kabi o‘zaro ohangdosh so‘zlar she‘r ta’sirchanligini oshirishdan tashqari g‘oyaviy-badiiy mazmunni o‘ziga xos izchillikka ifodalashga ko‘mak bergan.

A.Oripovning “Holbuki” masnaviysi mazmunan E.Vohidovning yuqoridagi she‘riga hamohangdir:

O‘t ketsin u qora kunga – birovlar qul bo‘ldingiz,
Sharqu G‘arbning o‘rtasida oyoq osti bo‘ldingiz.

Shoir bunda istiqloqlar kunlaridan turib Vatan tarixiga nazar tashlaydi.

Ming-ming shukur, zamon kelib istiqbolga erishdingiz,
Xarob bo‘lgan xonadonni butlamoqqa kirishdingiz.

Bunda “xarob bo‘lgan xonadon” – Vatan. Shoir aytmoqchi, istiqloqlar tufayli uni butlashga kirishildi, demoqchi bo‘ladi shoir.

Turkistonning bog‘larida bulbullari bor, holbuki,
Xor bo‘lsa ham, tog‘day baland ko‘ngillari bor, holbuki.

Binobarin, bulbul obrazi bunda istiqloqlar elchisi sifatida namoyon bo‘lgan.

A.Oripov poetik fikr izchilligini ta’minlashda masnaviy imkoniyatlaridan samarali foydalangan.

S.Sayyid Shoirning “Muhabbat koshonasi” she‘ri masnaviy shaklida bitilgan:

Muhabbatni tashlab ketmang bog‘larga,
Ermak bo‘lar, xor bo‘lar u zog‘larga.

Azal go‘zal nishonasi bir guldur.
Muhabbatning koshonasi ko‘ngildir.

Bog‘ turli mevalar daraxtlar, gullar rayhonlar, turfa qushlarga makon bo‘lgan joydir. Unda bulbullar bilan birga zog‘lar ham yashaydi. Shoirning fikricha, muhabbatni bog‘ga bir o‘zini tashlab ketib bo‘lmaydi. Ma’lumki, ko‘ngil qo‘ygan kishiga dastlab gul tuhfa qilinadi. Uchinchi misrada shoir “azal go‘zal nishonasi bir guldur” der ekan, shunga ishora qiladi. Muhabbat, ko‘ngilda, qalbdan maskan tutadi.

Ko‘ngil shu deb ko‘z ochur ham ko‘z yumur.

Butun umr, bori umr, bir umr.

Oshiqona qalb muhabbat deb “ko‘z ochur ham ko‘z yumur”. Demak, inson butun umri davomida shu tuyg‘uga oshufla yashaydi.

“Sevgi” she‘rida muhabbatga tashbehlar berilgan:

Sevgi mening kechmishimdir, bugunimdir,
Olovimdir, kulimdir ham kukunimdir.

Bu yo‘llarda oxir bir kun to‘kilgumdir,

Sevgi mening ko‘nglimdagi tugunimdir [3:130].

Lirik qahramon sevgini kechmish va bugun deb hisoblaydi. To‘g‘ri, she‘riyatda taftli muhabbat olovga qiyos etiladi. Biroq olov ham hamisha gurillab turmaydi. U cho‘g‘ga, kulga, kukunga aylanadi. Shoir ana shu mantiqdan kelib chiqib, muhabbat shularning barchasida aks etishini his etadi. Ayni zamon uni ko‘ngildagi tugunga qiyos etadi. Shu tarzda satrdan-satrga, banddan-bandga o‘tgan sayin poetik fikr rivojlanib boraveradi. Shoir muhabbatni tabiatdagi eng go‘zal narsalarga: majnun, shovullagan terak, qumga singib ketgan tiniq jilg‘a, nayson yuvgan ko‘ylakka mengzaydi:

Qumga singib ketgan tiniq jilg‘am mening,

Qumda lola unsa agar ilg‘ang meni,

Sevgi nayson yuvib ketgan ko‘ylagimdir,

O‘lgunimcha o‘ylagumdir, o‘ylagumdir.

Ushbu satrlar juda mazmunga boy. Shoir muhabbatni “qumga singib ketgan tiniq jilg‘am”, demoqda. Agar o‘sha qumda lola unsa, demak, muhabbat yashamoqda. Nayson –

Adabiyotlar

1. Vohidov S. Ko‘nglimda olam surati. –Buxoro: “Buxoro”, 2004. 382-b.
2. Vohidov E. Muhabbatnoma. Ikki jildlik. Birinchi jild. –Toshkent: “G‘.G‘ulom” 125-b.
3. Sayyid Sirojiddin. Vatan abadiy. – Toshkent: “Sharq”, 2001. 130-b.
4. Begimqulov D. She‘riyatimiz yulduzi. Kitobda: A.Oripov. Tanlangan asarlar. To‘rt jildlik. 1-jild. –Toshkent: “G‘.G‘ulom”, 2000. 371-389-b.

REZYUME. Ushbu maqolada yangi o‘zbek she‘riyatida masnaviy shakli va unda mumtoz an‘analarning aks ettishi haqida fikr yuritiladi. Masnaviy mumtoz adabiyotda keng qo‘llangan janrlardan biridir. Ma’lumki, masnaviydagi baytlar o‘zaro a-a, b-b, v-v, g-g va hokazo tarzida qo‘fiyalanadi. Bu shakl mumtoz adabiyotda yirik hajmli dostonlar uchun ham asos bo‘lib xizmat qilgan.

bu bahor yomg‘iri. Bahor – yoshlik, muhabbat fasli. Oshiq ma’shuqasini nayson yomg‘irida ko‘ylagi ho‘l bo‘lib ketsa ham kutadi. Eng muhimi, uni o‘ylashdan to‘xtamaydi.

S.Sayyidning “Tiriktepa”, “Shukuh”, “Noumid odamning daftariga”... kabi she‘rlar masnaviy shaklida bitilgan. Shoir mumtoz adabiyotimizda an‘anaviylashgan masnaviy shaklining qo‘fiyalanish tartibidan foydalanib, poetik fikrni yuksak badiiy shaklda ifodalashga erishgan.

Qay bir oshiq dildan epkin yeldimi?

“Onajon, bilmadim, Navro‘z keldimi?”

Yorug‘ niyatlarning amalimu bu?

Yoki tiriklikning samarimu bu?

Ko‘zimga ko‘z surtar malohat tengsiz,

Onajon, bu olam bunchalar cheksiz!

Navro‘z haqidagi bu she‘r boshdan-oyoq masnaviy kabi qo‘fiyalangan. Dastlabki to‘rt satr tajohuli orif bilan ziynatlangan. Shoir Navro‘z tashrifini oshiq dildan epkin yelishiga qiyos etadi. Shoir ritorik so‘roqlari orqali o‘z fikrlarining tasdig‘ini ifoda etadi. Ya’ni Navro‘zning kirib kelishi yorug‘ niyatlarning amalga oshishi, tiriklik samarasidan dalolat berishini mana shunday ochib beradi.

Tilagim gul bo‘lar qaelarlardir,

Yuragim bu kunlar sayrlardir.

Yuqoridagi satrlarda poetik fikr tarse’ san’ati orqali ifoda etilgan. Yuragim-tilagim, gul-bu, bo‘lar-kunlar, qaelarlardir-sayrlardir so‘zlari o‘zaro parallel ravishda ohangdoshlik hosil qilgan. Natijada shoirning navro‘zona kayfiyati ta’sirchan aks ettirilgan go‘zal manzara vujudga kelgan.

Armon chekkan olam ham aqlan, ham ma’nan yetuk shaxs hisoblanadi. Negaki, o‘z qilmishlarini taroziga solib, mushohada qiladigan, ba’zi ishlaridan nadomat chekadigan kishi armon chekadi. S.Sayyidning navbatdagi masnaviysidagi lirik qahramon shunday shaxs:

Yoshlik edi, bir o‘zimni o‘ylab yurdim.

O‘z onamning sochlarini oqartirdim.

Devorlarni tirnaganda bargi xazon,

Nechun jismim zirqiraydi o‘sha zamon? —

deydi “Umr asta aylanarkan aziyatga” deb boshlanadigan she‘rida. O‘z qilmishini o‘ylash, onasiga ozor berganidan pushaymonlik, undan ruhiy ezilish ham Sharq xalqlariga xosdir. Chunki bargning xazon bo‘lishi umrning tugashidir. Uning uzilgan devorlarni tirnashidir. Bu yerda barg qismati inson hayotiga ishoradir. Insonning hayotdan ketishi shoirning qalbini zirqiradi.

Ko‘ngil, ko‘ngil, qay yo‘llarga to‘kildim men?

Seni oxir o‘z maylimga qul qildim men.

Demak, ko‘ngilni havo nafs o‘z to‘riga tushirgan. Bu hol insonni tabiiy intizomdan chiqaradi, istaklar orasidagi tenglik buziladi. Havo nafs ustun chiqib, boshqalarni chetga suradi. Irodasi zaif, bilimi oz odam havo nafsga beriladi.

Ko‘ngilni mayllarga bo‘ysundirgan shoir o‘zining qay ahvolga tushganini shunday yozadi:

Tutgan yanglig‘ xoru xasning uvollari

Jon so‘raydi mendan kukak shamollari.

Lek men o‘zim qay hola va qaydadirman?

Adirlarda qolib ketgan chayladirman [4:371].

Bundan tegishli xulosa chiqarish insonning ma’naviy dunyosini boyitadi, qadamini bilib bosishga undaydi. Ko‘rinadiki, davr she‘riyatida shoirlarimiz masnaviy janridan keng istifoda etishgan. Shu tarzda davr she‘riyati janriy jihatdan turli-tumanlikka erishdi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается форма маснави в новой узбекской поэзии и отражение в ней классических традиций. Маснави – один из широко используемых жанров классической литературы. Известно, что стихи в Маснави рифмуются между собой в форме а-а, б-б, в-в, г-г и т. д. Эта форма послужила основой для масштабных эпосов в классической литературе.

SUMMARY. This article discusses the form of masnavi in new Uzbek poetry and the reflection of classical traditions in it. Masnavi is one of the widely used genres in classical literature. It is known that the verses in Masnavi rhyme with each other in the form of a-a, b-b, v-v, g-g, etc. This form served as the basis for large-scale epics in classical literature.

К.КАРИМОВТЫҢ «АРАЛДЫҢ ҮМИТИ» РОМАНЫНДА ДИАЛОГ ХӘМ МОНОЛОГТЫҢ КӨРКЕМЛИК ХЫЗМЕТИ

П.Нуржанов – филология илимлериниң докторы

Н.Абсаттарова – магистрант

Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлекетлик университети

Таянч сўзлар: бадий нутқ, персонаж нутқи, диалог, монолог, ички монолог.

Ключевые слова: художественная речь, речь персонажа, диалог, монолог, внутренний монолог.

Key words: artistic speech, character speech, dialogue, monologue, internal monologue.

Көркем шығарманың тәсиршеңлигин арттырыўда, автор идеясын толық жеткеріўде көркем тилдиң атқаратуғын хызметі айрықша. Бул туўралы белгили әдебиятшы Х.Умуров: «Әдебий шығармаға жан ендиретуғын тийкарғы күш – көркем тил. Ол соның ушын да көркем шығарманың барлық клеткаларында жасайды, сол клеткалардың тири, өмиршең болыўында тәмийинлейди», - деген еди [1:142]. Демек, көркем тил әдебий шығарманың образлы болыўында хәм оның оқыўшының жүрегинен терең орын алыўында баслы орын ийелейди десек қәтелеспеймиз.

Илимпазлар көркем тилди автор тили, гүрриңши тили, персонаж тили деп бир неше түрлерге бөлип қарайды. [2:165-168]. Көркем шығармада булардың хәр бириниң тутқан орны бар хәм биз персонаж тилине арнаўлы түрде тоқтаўды мақсет еттик.

Шығарма ишиндеги ўақыялар бәрқулла баянлаўшы яки гүрриңши тәрәпинен баянлана берместен, жазыўшы ўақыя қахарманларының өзлерин де қарым-катнасқа түсиреди. Жазыўшының шығарма қахарманларын сөйлетиўи “персонаж тили” делинеди. Персонаж тили, әлбетте, диалог хәм монолог қатнасында пайда болады.

Қарақалпақ әдебияттануы илиминде монолог хәм диалогтың атқаратуғын хызметі туўралы С.Бахадурова, Ж.Есенов, З.Бекбергенова х.т.басқалардың мийнетлеринде арнаўлы түрде сөз етиледи.

Илимпаз Ж.Есенов монолог хәм диалогтың қолланылыў өзгешелигин, қахарман психологиясын жасаўдағы әҳмийетин бир қанша повесть жанры мысалында изертлейди. З.Бекбергенова диалог хәм монологты түрлерге ажыратып, олардың шығарма структурасындағы әҳмийетин, көркемлик функциясын изертлейди. Биз әдебияттануы илиминдеги теориялық пикирлерге сүйенген ҳалда Өзбекстан халық жазыўшысы К.Каримовтың “Аралдың үмिति” шығармасында диалог хәм монологтың әҳмийетин, олардың көркемлик хызметин үйренемиз.

Диалог (грекше “dialogos”- еки адамның өз ара сөйлесиўи) - көркем шығармада ўақыяны түсиндириўге, характерди ашыўға жәрдем беретутын усыллардың бири [3:63].

Жазыўшының “Аралдың үмिति” романы атамасынан белгили болғанындай инсан өмирине қәуип туўғызып турған Арал проблемасына арналған. Арал темасы өткен әсирдиң 80-жылларынан баслап әдебиятымызда көрине басады. Мысал ретинде Т.Қайыпбергеновтың “Көздиң қарашығы”, А.Қарлыбаевтың “Арал толғаныслары”, өзбек жазыўшысы Ж.Абдуллахановтың “Барса келмес”, қазақ жазыўшысы Ә. Нурпейсовтың “Сең” романларын атап өтиўге болады. Бул шығармаларда авторлар проблемаға хәр қыйлы көз қарастан жантасады хәм теманы түрли усыл хәм образлар жәрдеминде сәўлелендиреди.

Биз изертлеў барысында К.Каримовтың “Аралдың үмिति” романы менен Ә.Нурпейсовтың “Сең”

романдағы ўақыялар хәм образлар арасында типологиялық ұқсаслық бар екенлигин аңғардық. Бундай ұқсаслықтың тийкарғы себеби етип Арал теңизи этирапында жасайтуғын қарақалпақлар хәм қазақлардың турмыс тәризиниң, жасаў шараятының ұқсас екенлигинде.

К.Каримовтың “Аралдың үмिति” романында сюжетти раўажландырыўда хәм қахарманның психологиялық халатларын бериўде диалоглардан утымлы пайдаланған. Шығарма қахарманы Даўылбай жийени екеўи теңиз ултанына баратырып, узак жылдан берли көзине ысық болып қалған Ышсайдың тусынан өтеди. Жийени дайысына бул аймақтың өзгериپ кеткенлигин айтып жүзленеди:

«Көрдиниз бе?

-Көрдим. Соқыр емеспен.» [6:1/5]. Шығармада мине усы қысқа хәм жай диалогың өзи арқалы-ақ ғаррының характери бериледи, яғный, оның характери сөйлеў темпи арқалы ашылады. Ышсайдың бүгинги көриниси онда қуўаныў сезимлерин пайда етпейди. Себеби, қахарманға туўылғанлы көзи көрген бурынғы пәскелтек үйлер қадирли.

Әдебиятшы З.Бекбергенованың «Прозалық шығарманың сюжетине киргизилген диалог сөз көркем экспрессивлик қурал болып хызмет қылады хәм соның менен бирге, хәр бир қахарман ушын сөздиң өзине тән қәсийетлерин қайта тиклеўге, типлик характерди ашыўға жәрдем береді», [7] - деген пикирлерине толық қосылған ҳалда төмендеги мысал арқалы бул пикирди беккемлеймиз:

«-Мен саған “теңизге алып бар” деген бе едим.

-Туўры, солай дедиңиз,- мойынлады жигит. ... Теңизге дейин мынаў ески “Нива” менен жетип қайта алмаймыз. Оллагер...

-Онда қай жерге барамыз?

-Теңиздиң ултанына...

-Теңиздиң ултанына?

Ғарры көзин сығырайтып жигитке қарады.

-Теңизди көрсетемен дегениңе исенип жүриппен-аў,- тоңқылдады ол. -Дым илажы жоқ па?

-Теңиздиң ултанына жетиў ушын кеминде үш жүз шақырым жол басыўға туўра келеди. Оған жанармаймыз жетпейди. Теңиздиң ултаны бүгинлиги өркеш-өркеш қумлы сахраға айланған. Батып қалсақ, алла бәрежелла.

-Теңиз соншелли қашықлап кетти ме?- деди ғарры кеўилсиз даўыс пенен.

-Енди не деп едиңиз? Ултанына сексеўил егилген соң теңиз қалды ма?» [6:1/4].

Жазыўшы диалог арқалы хәм қахарманлардың образын хәм Аралдың бүгинги аяанышлы көринисин сүўретлеўге ериседи. Даўылбай ғаррының диалог ўақтындағы кейпи психологиялық халаты сөйлеў интонациясы хәм автор сыпатламасы арқалы да анығырақ жеткерип берилген. Ал, қахарманның жолдасы Сағынбайдың репликасы арқалы Арал теңизиниң хәзирги ўақыттағы көриниси сәўлелендирилген.